

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegraful iese de doua ori pe septimana: joi si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sibiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretul prenumeratiunii pentru Sibiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 8. ANULU XII.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sibiu, in 26 Ianuaru 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela senatulu imperialu.

(Desbaterea asupr'a creditului de 10 milli6ne.)

Cas'a ablegatiloru continuã in 17/29 Ian., siedint'a 78. desbaterea asupr'a creditului de 10 milli6ne f. Nu vomu osteni luarea aminte a cetitoriloru nostri cu insirarea multorlu cuventãri stralucite, cari s'au rostitu si 'n acesta siedintia ca si 'n cea de mai nãite; ci vomu estrage din ele chiaru numai essint'a. Celu d'antãiu vorbitoriu estre Cont. V r i n t s, care aperandu politic'a ministeriului in caus'a germano-danesa, precumu si legalitatea protocolului de Londr'a, incheia cu provocarea: de a nu slabì, ci mai vertosu de a sprijini pre ministeriulu, si asiã e in contr'a propunerii comitetului. R e c h b a u e r combate mai antãiu politic'a acest'a ca un'a pericul6sa, nefericita si funesta pentru interesele Austriei; pentruca Austria in aliantia sea cu Prussia nu esecuteza hotaririle confederatiunii germane, ai cãrei membri suntu si a cãrei competintia o-au recunoscutu si ele, aducendu innaintea eii propunerile sele, ci lucreaza singure de sine. Austria s'a desbinatu de poporulu germanu cu totulu. Si ce va poporulu germanu? Va sa urmeze indegetarea ceriului insusi, si morindu lini'a regesca din Dani'a, va a sprijini ducatele intru recastigarea independintiei loru. Lipindu-se Austria de protocolulu de Londr'a, si-a perdatu razimulu celu mai de frunte, adica pre poporulu germanu: ceea ce se vede de ajunsu de acolo, ca prin Germania cerculeza provocatiuni de a nu luã parte la imprumutulu, ce va sa-lu faca Austria.—Miscãrile din Germania se caracterisãza ca revolutiunarie; dar deca acelea, la cari iau parte cei mai bravi barbati ai Germaniei: Dalwigk, Beust, Pfordten, regii din Bavaria si Saxonia s. a., suntu revolutiunarie, apoi si densusu va sa fia revolutiunariu! — Dar chiaru si positiunea sea de putere mare, carea ca atare e legata de Germania, si-o perde Austria prin procederea sea, si 'n loculu eii castiga amici'a cea dubia a ministriului Bismarck si unu resboiu neevitabilu, care nu-i va aduce folosu nici eii, si nu va folosi nici ducateloru, pentru care dice ca se intrepune. De aceea dar trebuie sa se alature si densusu la resolutiune, de si aru fi doritu, ca aceea sa aiba o forma mai marcata; si acest'a trebuie sa o faca si camer'a cu atãt'a mai vertosu, ca sa veda pe fatia si regimulu si poporulu, de ce parere sntemu, ca adica reprobãmu cu energia politic'a urmata de regimu pâna acumu „Se p6te, dice 'n fine, ba e si probabilu, ca minsteriulu nostru, ca si alu domnului de Bismarck, va nesocoti enunsierea reprezentantiei poporului, — sa fia! noi n'avemu puterea a o schimbã acest'a; dar deca cea mai sãnta cauza iar se va lasã sa peara de micimea de sufletu a diplomatiei, apoi sa p6rte respunderea acei barbati, cari suntu surdi pentru vocile dreptului si ale pop6reloru, si se tinu numai de devis'a: Puterea e dreptulu. Istoria va judecã apoi intre noi si intre acei barbati, si nu 'ncepe 'ndoiela, in a cui fav6re va esi sentint'a eii.“ (Acclamatuni.) Br. T i n t i pune la loculu d'antãiu politica, si nu dreptulu; deaceea apoi afla a fi nefolositoru resolutiunea proiectata, si dupa ce cearca a o combate cu aceea, ca a decide asupr'a resboiului si a pãcii este unu dreptu necontestatu alu cor6nei, aduce unu altu proiectu, sprijinitu de 80 ablegati (va sa dica de maiortatea absoluta. Red), proiectulu adeca, ca de 6rece acea resolutiune combate politic'a ministeriului, fãra de a aretã alt'a mai buna, si de 6re ce ea nu mai p6te impedecã actiunea Austriei, candu steguril6 eii fãlfaie lãnga Eider, in fine de 6re ce se ascãpta, ca regimulu va pastrã cu scumpãtate interesele Austriei, interesele confederatiunii germane si interesele ducateloru Schleswig si Holstein :

cas'a sa decida, a trece preste resolutiunea proiectata la ordinea dilei. Propunerea acest'a, carea se 'mputa a o fi castigatu Br. Tinti pe cale nu tocmai onesta, intr'adeveru e sprijinita de 80 membri; dintre Ardeleni au subscris'o: Bolog'a, Alduleanu, Friedenfels, Lemény, Baritin, Bohatielu, Trauschenfels, Groisz, Eranosz, Reichenstein, Moldovanu, Cipariu, — va sa dica mai toti.

Amu dïsu mai susu, ca proiectulu lui Tinti, fiindu subscrisu de 80 membri, cari suntu maiortatea din cas'a ablegatiloru, erã ca si priimitu; cãci se 'ntielege de sine, ca ori care membru, subscriindu odata propunerea, la desbaterea asupr'a eii nu vã vorbi in contra-i. Cu t6te acestea Kuranda ia cuventulu, pentru de a combate cu arme f6rte agere propunerea lui Tinti. Totu poporulu austriacu se 'ntreba cu mirare, ca pentrucã interese se 'nceurea Austria intr'unu resboiu; si in astfelu de momente cumu p6te cutezã cine vã a asceptã dela reprezentantia imperiului, ca sa lasa la o parte acesta afacere si sa treca la alte celea. „Precumu snteti Domniav6stra, Domniloru, petrunsi de demnitãtea acesteia adunãri, nu poteti priimi nici decãtu acesta propunere.“ (Presiedintele reprobãza aceste cuvinte, si) Kuranda continuã a aperã resolutiunea, a aretã, cãtu de multu au gresitu Austria aliandu-se cu Prussia, pe candu aru fi potutu merge pe o cale cu celelalte staturi germane; cãci cine scie, nu vomu avã mãne poimane altu resboiu, pentru care ne vomu trebui aliatu, si nu vomu avã de unde-i luã. In Austria n'a-vemu pace, ci numai unu armistitiu. Si candu va veni apoi la resboiu, noi vomu fi singuri si debili; cãci din espeditiunea dela Schleswig va trage p6te Prussia ce va folosu, dar Austria de siguru numai slabiciune. De aceea, dice, elu va aperã si va sustine resolutiunea cu t6ta puterea; eara ceea, cari voru sa treca cu usiurintia preste resolutiune, aceea voru abdicatiunea parlamentului, voru a-ilegã gur'a, si la actulu acest'a densusu in veci si 'mpururea nu vã dã concursulu seu. (Applause.) — Prato bevera crede, ca in staturi constitutionale deciderea asupr'a resboiului si a pãcii este unu dreptu alu cor6nei, si ca prin resolutiune se face stricare constitutionalismului; de aceea ca sa nu ia asupr'a si responsabilitatea pentru urmãrile resolutiunii, e in contr'a eii. — Dupa elu vorbesce Skene, reprobandu si densusu politic'a Austriei, carea pe candu erã pe calea cea mai buna de a se popularisã in Germania, pe atunci se aliãza cu Prussia lui Bismarck, — o aliantia, prin carea se teme ca se va discreditã numele austriacu. Opiniunea publica au condamnãtu procederea regimului; si densusu crede, ca Austria aveã numai un'a politica, adica de a tinã strinsu de confederatiunea germana. Regimulu insa a fostu de alta parere, hotarindu invasiunea in Schleswig si apoi motivandu-o cu on6rea si puterea imperiului, pecandu acesteã suntu numai vorbe, care traducendu-se in limb'a cea adeverata, insemnãza „vanitate“ si „ingamfare“. (Presiedintele-lu r6ga a lasã la o parte acesti termini personali; Skene: Deca nu e iertatu aici a vorbi liberu si a-si spune cu franchetia opiniunea, voiu siedã josu si voiu tacã de totu.) On6rea insa a unui regimu se cuprinde numai intru aceea, ca sa guberneze bine, si on6rea tierii numai intru aceea, ca cetatienii suntu mândrii si multiamiti, a se tinã de acestu statu. Cãtu pentru asiã numit'a putere, elu crede, ca acestui titlu avemu de a multami mai multu de jumetate datoriele n6stre de statu. (F6rte adeveratu! Red.) Pentru de a castigã o putere paruta, o-amu sacrificatu cea adeverata; cãci puterea cea adeverata se cuprinde

în taria cea din la untru, și aceea destulu de adeseori s'arisi pitu. Ministeriulu dice, c'a n'ceputu resboiulu, pentr'ca se temeá de unu resboiu general; ast'a e, c'a candu cineva de fric'a mortii si-aru luá vi-eti'a. (Ilaritate.) Regimulu n'a tinutu séma, ca tierile ascépta drumuri de feru, ca riurile stau neregulate, ca porturile se umplu de nisipu, ca tóte întreprinderile, cari aru fi sa urce bunastarea lor, zacu balta. Regimulu n'a cugetatu destulu la acestea, ci absorbindu nu numai summele adunate din imperiu, ci și altele colosale din strainatate, le-au întrebuintiatu spre scopuri nefructifere: o astfelu de politica duce la bancherotulu statulu! — Dar caus'a mai are inca o parte: se dice adica, ca a portá resboiu și a n'cheiá pace, e o prerogativa a Corónei. Dar panacandu e adunatu senatulu imp., nu eiertatu a se espensá (cheltuí) bani nevotati; acésta insa acum se face n'tóte dílele, și e contrariu constitutiunei. Se va dice: ca pentru ce atât'a alarma, cáci banii acum suntu dati odata și nu se mai re'ntorcú? Insa tocmai în contr'a acesteisisteme a fapteloru complinite d'ensulu trebuie sa protesteze, cáci in fines'aru face complice (impreuna vinovata) și Camer'a de tóte retacirile regimulu, și cáci se teme, ca prin acésta iar amu dá mán'ala o forma nóua de absolutismu, mai periculosu decâtu celu vechiu. Elu mai bucuros se lipsesce de constitutiune, decâtu sa aiba o constitutiune paruta; (Voci in stâng'a: Bravo! Fórte bine!) cáci acésta aru subminá cea din urma credintia in venitorulu Austriei. De aceea, de si-i-ar fi mai placutu o declaratiune mai scurta și mai apesata: „ca camera unu resboiu aggressivu lu privesce cá neconvenibilu cū interesele imperiului“, totusi, cá sa nu dea ansa la impartirea voturilor, votéza pentru resolutiune. Conte Hartig apera politic'a regimulu cá un'a corecta — de nevoia, alegendu din dóne rele celu mai micu și e'n contr'a resolutiunei. (Bravo! in centru).

Totu camu aceleasi pareri cá Skene le desfasiura Schindler; dar cuventulu lui e si mai energiosu, și mai petrandiatoriu. La n'ceputulu sesiunei, dice elu, popórele austriace erau pline de asceptare la senatulu imperialu, sperandu ca se voru aduce o multíme de proiecte de legi necesarie. Dar in locu de proiectele de legi privitóre la desvoltarea constitutionalismulu se asternura casei bugetu, contributiuni, imprumuturi și unu numeru frumosu de credituri suppletorie. Unulu din acestea e la ordinea dílei și astadi. La acestea se mai adause inca aceea, ca din partea unoru locuri competinti s'a vedíutu aপরاندuse mai multu constitutionalismulu celu parutu, decâtu celu adevératu. De aceea au inceputu a se suná despre tendintie prussesci (re'ntórcerea la absolutismu. Red.); și popórele dineolo de Laith'a, in locu de a ne'ntinde mán'a, au inceputu a se descúragiá și mai tare și cu atât'a mai vertosu a-si imbratisiá constitutiunile cele vechi, cari, afara de alte páturi ale popóru, le mai apera și baronii și preotímea inalta. Acésta parere trebuie sa se nasca, audíndu-se cumu din partea ministeriulu se condamna liberalismulu, cumu se facu casei invinuiri, ca ea va sa atace drepturile inviolabile ale Domnitorulu; cumu cas'a, ne'ncuviintíandu speculatiunile cele grase ale cutároru religiosi, fu acusata ca va unu statufára Domnedíeu; cumu se'nvinuicás'a ca urésece christianismulu, și cumu se pretinse, cá nobilimea imperiulu isa se armeze din crescutu pána n'tálpi, pentru de a plectá la lupta, firesce numai ape cámpulu morálu, asupr'a casei. (Applausu, ilaritate.) La tóte acestea ministeriulu n'au avutu ce respunde, și tocmai in starea acésta ia de subsuóra pre cabinetulu din Berlinu, ce se afla pe calea cátra reactiune, și se'ncurca ntr'unu resboiu nefolositoriu. Si acésta se face tocmai intr'unu tempu, candu erá mai mare trebuint'a de a desvoltá libertatea și bunastarea materiala a patriei. Constitutionalismulu tineru se uita cu ngrijire la sabi'a cea scósa, carea avendu dóne tásie póte loví și pre inamiculu, dar si pre amiculu Austri'a a mai avutu odata germinii unei constitutiuni, din carea se radícala cárm'a statulu unu omu mare din sinulu popóru. Acésta a n'ceputu a creá burocratia și a pregatí centralistíunea statulu; dar candu se pareá ca e gat'a si ca va sa sbóre in templulu gloriei, sbóra in — capel'a nunciaturei pa-

pale (Concordatulu. Red.) (Ilaritate, applausu.) Dar resboiulu, care-lu inaltíase, lu si surpá la pamentu, și trebuí sa putredíesca multi soldati austriaci in pamentulu Italiei, pentrucá sa resara unu tempu nou frumosu. De aceea cu spama vede desfasiurandu-se iara steagulu resboiulu. — Apoi ventura n'trebarea, ca cine din Europ'a va in acestu momentu resbelulu? si afla ca nimenea, afara de cei ce voru a cucerí. Cu ce bucuria s'aru fi priimitu din partea imperiulu in loculu acestui resboiu impacarea cu Ungari'a, incetarea burocratiei și altele de felulu acest'a? Insa ministeriulu cu cestiunile acestea nu se mai clati din locu, si acamu pare-ca va a-si denegá si principiile. (Ilaritate. Fórte bine!) Cu cátu insa a fostu mai tardíu ministeriulu cu acele legi, cu atât'a mai multu s'a grabitu cu n'ceperea resboiulu. S'au auditu destulu de adeseori in cas'a acésta vaietele din seracele provincie, care de siguru nu voru aprobá mergearea in resboiu, prin urmare nici reprezentantii lor nu voru poté fi incontr'a resolutiunei; (Se vede din nefericire, ca totusi au potutu fi incontr'a eii. Red.) cáci resolutiunea va pacea. Cestiunea contumatiei cu Germani'a e'n periculu de a se sfarmá, si capitalulu si industri'a Austriei a se ruiná. Adevératu, ca pe culmele cele stralucite ale diplomatiei odichnesce privirea numai la fericirile vietiei, si lesne se póte n'templá ministrulu afaceriloru dinafara, cá privindu numai la svedile principiloru, sa-si uite vr'odata de pánea popóru*) (Bravo! Bravo!) E o n'templare batátóre la ochi, ca'n momentulu, in care se'ndicsuira cassele de resboiu, sosisi in Ungari'a scirea, ca ajútórele n'cuviintiate nu mai curgu. Cas'a a luat asupr'a-si, a regulá economi'a statulu, si acum eata resboiulu. Eata o gacitura negacita! D'ensulu e convinsu, ca nimenea din Camera nu va sa puna regimulu cutítulu la gátu, dar crede, ca nici regimulu nu o face acésta fatia cu Camer'a, nici chiaru pentru aceea, cáci are lipsa de ea, cá sa-i mai mijlocéseca câte odata câte o trebu síora de bani. (Ilaritate durátóre.) — Dupa aceea trecendu la alianti'a între Austri'a si Prussi'a, dice ca Prussi'a e cea mai catranita inimica a Austriei. Se dice, ca'n Germani'a mirósa a revolutiune; între acesti revolutiunari se numera, între alii, si regele din Bavari'a, care scie trái atâtu de bine in pace cu popóru seu. (Fórte bine! Bravo!) Acésti'a sunta revolutiunarii, cari voru sa eurpe tóte drepturile; dincontra in cabinetulu din Berlinu se lucr'a la fericirea Germaniei; (Ilaritate viua), acolo se'ncérca formarea statulu de dreptu; (Ilaritate durátóre) acolo se respectéza pacea lumei dupa renumítulu principiu: „Lasa-mi ce-i alu meu, si da-mi ce-i alu teu!“ (Ilaritate). — Se dice mai departe, ca noi mergemu pe o cale cu Prussi'a, cá sa-i potemu strigá: Ho! candu vomu vedé ca merge prea departe. E reu insa a merge cu cineva, in care n'ai incredere si care, inca n'are incredere in tine (Ilaritate); dar de nu va stá Prussi'a, candu i vomu strigá noi: Ho?! (Ilaritate), atunci apoi eata ca între Elb'a si Eider'a voru stá trei armate: cea austriaca, cea prussa, cea confederativa fatia'n fatia un'a cu alt'a. — Camer'a e gat'a a votá, unde se cere spre scopuri confederative, dar mai departe nu. In fine combate acea maxima, ca, de óre ce stégurile suntu acum odata desvelite, v tulu Camerei, suppletoriu ori antecipativu, e datu, si candu e adunatu senatulu imp. de pe la inceputulu actiunei. Unu astfelu de paragrafu nu esista in constitutiune. Insa cele mai neplacute escusári i suntu acelea, cari striga, ca e'n periculu constitutiunea. Aru fi reu, candu aru trebuí in totu anulu sa cumperámu esistintia constitutiunei, odata cu 525,000 f., de alta data cu 20,000, de alta data cu 6000, si iarasi de alta data cu 10 milioane. (Ilaritate viua durátóre.) Este o maniera de a castigá dela Senatulu imperialu totu ce voiesci; si acésta maniera e: a dice, ca totulu e'n periculu! Cáci atunci spaim'a invinge si face blándi pre toti oponentii. — Dupa cele díse nu va cugetá nimenea, ca elu dóra n'aru fi pentru resolutiune.

Totu cu desbaterea asupr'a acestui obiectu se petrece si siedint'a 79 din 1830 Ian. Celu d'antáiu ia cuventulu consiliarulu de locomintia Sartori, care firesce aveá sa vorbéseca incontr'a resolutiunei; dar vorbéseca atâtu de móle, si cuventulu lui e ascultatú cu interessu asiá de putínu, incátu nu potemu aflá intr'ensulu nimicu nou, nedísu

*) Onóre dlui Schindler! Cuventulu lui e unu echo credinciosu si alu popóru nostru. (Red.)

înca pâna acum de contrarii rezoluției. — După densulu ia cuventulu Dr. Herbst și combate punctu de punctu propunerea lui Tinti. Déca rezoluția dice prea puțin, apoi cu atât'a mai vertosu trebuia sa fia primita și din partea partidei contrarie; déca e nechiara rezoluția, nechiara dieu e și propunerea lui Tinti; déca ea petrece stégurile Austriei pâna pe malulu Eidei, apoi in adeveru și rezoluționistii au simpatiele lor acolo, unde e armat'a austriaca. Intrebarea in sa e, cumu s'au dusu stégurile la Eider'a? căci altmintrea ori ce politica aru fi buna și corecta. Apoi trece la aপরera rezoluției in sesi.

Camer'a are dreptulu și datorint'a de a desbata cestiunea, și crede ca trecerea peste rezoluție la ordinea dilei va surprinde pre popórele austriace. Sa lumá la esaminare mai cu séma interesele Austriei, și apoi vomu aflá, ca ból'a cea chronica a finantielor nóstre cere pacea interna; acést'a o spune și Franci'a cea de altmintrea atâtu de mándra cu puterea sea bellica. Dar si amenintata e Austri'a de atât'a párti, și cu atât'a mai vertosu dar aru fi trebuitu a se sustiné pacea cu ori ce pretiu onestu. Dar tocmai pentru aceea, candu e amenintatu imperiulu la médiadí, nu trebuia trámisá armat'a la médián ópte. — Apoi respinge parerea adusa eri (de Cont. Vrints), ca numai aceia potu pricepe politic'a, cari suntu ampoiati; căci chiaru și n staturi absolutistice pasiescu monarebii cu vr'unu declaratoriu inaintea popórelor, — semnu ca acestea inca-si intielegu interesele și voru sa scie, pentru ce-si oferu sângele și banii. (Bravo!) — Portarea resboiului, tocmai sa fra fostu cu dreptulu, n'a fostu de lipsa, pentruca n'a cerut'o nimenea. — Onórea Austriei, se dice, a reclamatu acést'a campania; căci nu s'au tinutu stipulatiunile din 1851 și 1852. Insa acestea atingu nemijlocitu pre Germani'a și nu pre Austri'a. Pentruce n'au pasitu cele trei puteri apusene incontr'a Rusiei, candu acést'a a reieptatu in modu atâtu de scurtu notele lor?! — S'a disu, ca pentru integritatea monarchiei danese pórtá Austri'a resboiulu; dar e si ódu a portá cu unu statu resboiu, pentru de a sustiné integritatea lui; (Itaritate durátore.) căci atunci mai bine ne-amu impacá cu frumosulu! — S'a disu, ca pentru de a localisá resboiulu, a pasitu Austri'a la mijlocu; in sa la acést'a se ceru ó care garantii sigure, cari nóue nu ne suntu date. — Apoi ilustréza assertulu, ca nu e totu un'a, cu ce statu ne aliámu, și n fine apera rezoluția ca fórté moderata și binecugetata, și combate procederea acelor'a, cari negatiunea nu o voru, ear negatiunea negatiunei o voru, [Itaritate. Fórté bine!] și sustine, ca rezoluția nu e spiritulu critice negatiive, ci spiritulu patriotismului. (Bravo! viu.) — Brosche incepe a laudá pre ministrulu Schmerling, și precumu a votatu pentru cele 525,000 f. din confidintia, asiá și aici votéza contr'a rezoluției și nu va nici decátu sa atinga pre ministeriulu. (Itaritate.) — Se cere incheierea desbateri prin ablegg. Gross și Kromer; presiedintele provóca pre oratorii in scrisi a-si alege doi oratori generali, și dupa o pausa de consultare se alege vorbitoru pentru rezoluție de Kaisersfeld, ear incontr'a eii Dr. Ryger.

Kaisersfeld ia punctu de manecare alipirea Austriei de Germani'a, și dupace da o deductiune inistorica, cumu s'a formatu Austri'a prin concursulu Germanilor materialu și spiritualu, trece la politic'a Austri'a dela 1859 pâna n diu'a de astadi, apoi arata starea lucrurilor in Germani'a, Dani'a și ducatele Schleswig—Holstein; și ajungendu la rezultatulu, ca Austri'a la tóta ntemplarea trebuia sa se supuna decisiunilor Bund-ului, trage la critica fórté agera politic'a ministrului Rechberg ca un'a periculósá pentru interésele și securitatea Austriei. Pre aপরatori propunerei lui Tinti i provóca a votá incontr'a rezoluției mai bine decátu pentru trecerea la ordinea dilei; ear vêfulu celu mai ascutitu alu cuventului e, candu se adreséza cátra Cont. Rechberg, cá déca caus'a acést'a e legata prea strinsu de onórea lui, sa faca locu al tui'a; căci Camer'a va plátice a ce statu politic'a lui. (Sensatiune.) — Ryger se declara de nou incontr'a rezoluției, cá sa nu se dea votu de ne'ncredere regimului, dupace d'abiá de câte-vais'a datu de incredere, și cá sa nu se slabéscá puterea ministeriului. — In fine mai ia cuventulu Dr. Giskra cá referinte. Elu combate in cuvinte fórté ágere și energiósé assertele lui Tinti, ce cércá a turburá chiaritatea causei, și anume assertele: ca dreptulu e de nsemnata subordinata — unu assertu, ce astadi antái'a data s'au auditu in acést'a casa și care sa dea Domnedieu sa nu se mai auda, precum si assertulu, ca corón'a are dreptulu nemarginitu de a portá resboiu și a nchiciá pace; căci acestea nu

suntu decátu nisce esecutive ale hotariloru puteri legislative. — (Va urmá.)

De lângá Ariesiu, Febr. 2. 1864. Totu amu acceptatu sa vedu, ce va respunde D. Prota din Reginulu sasescu M. C. la provocarea Comitétulu juristiloru din Sabiu pentru colect'a facuta in sa in 1863.; și iata candu credému, ca dóra nici va mai respunde, me surprinse Nr. 6. din Tel. Rom., in care vedu, ca numitulu Domnu Protopopu banii culesi i-au administratu juristulu Candidu Albini, — și nu comitétulu juristiloru. Dar pre mine acelu respunsu nu me indetulesce, nu, pentruca și fára voia mi vine intrebarea: Facutus'au colect'a pentru juristii din Sabiu? séu numai pentru juristii din Comitátulu Turdei? séu specificé numai pentru Candidu Albini? De s'a facutu pentru juristii din Sabiu in genere, atunci D. Prota M. C. de unde a avutu puterea aceea, cá fára dispuștiunea Comitétulu juristiloru sa imparta ajútore lui Candidu Albini, candu se scie, ca Candidu Albini e nepotu de sora alu Dómnei Protopreotese? de s'a facutu colect'a pentru juristii din Comitátulu Turdei, unde spre acestu scopu se afla unu Comitétu filialu, carele și pâna acumu cu cunoscentia si-a implinitu detori'a, de ce nu s'au administratu la acelu Comitétu filialu? pentru ca numai in acelu casu erá indreptatitu numitulu D. Protopopu a dispune cu banii cum a dispusu, candu colect'a s'aru fi facutu numai și numai pentru Candidu Albini, care de altmintre este unu tineru bunu și bravu. Mi se spune din partea unora ómeni din pártile Turdei, ca Comitétulu filialu uu este sprijinitu in afacerile sale in pártil Reginulu din caus'a resistintiei (? Red.) Dlui Prota M. C., și mi se vedu a fi drepte tóte acelea ce mi s'au spusu, mái alesu ca și cu asta ocasiune s'au aretatu, ca colect'a nu s'a facutu in spiritu generalu, ci numai in interesulu unui nepotu alu Dlui Prota, pre care D-Sea lesne lu poteá ajútá fára a pretinde ajutoriulu preotiloru și de altmintrea ingreunati cu multe griji ale vietiei, și fára a discreditá spiritulu publiculu spre binefaceri.

M.

Din Bucovin'a scrie fói'a germana „Bucovin'a“ ca n urm'a adresei tramise din partea dietei cátra Maiestatea Sea pentru administratiunea autonóma a fondului religunariu gr. orientalu s'a facutu intrebare prin Ministeriulu de statu cátra Escellentia Sea Episcopulu asup'a sensului și cuprinsului acéstei autonomii, fiindca regimulu aru fi applicatu a o incuviintia. (Pecandu incheiaseramu, ne veni o pretiósá corespundintia din Bucovin'a despre afacerile bisericesci de acolo. O vomu comunicá in nr. urmatoriu. Red.)

Din Ungari'a, din satulu Curticiu (comit. Aradului) ni se scrie pe largu despre „turburárele“ de acolo, amintite si in nr. 115. 1863. alu T. R. Tóta caus'a, dupa acést'a corespundintia, se reduce la aceea, ca poporulu la alegerea judelui comunalu au candidatulu la loculu d'antái pre Sandru Iuleanu, la alu doilea pre Danila Fauru, la alu treilea pre Iliá Donu; ear D. Comite supremu denumi pre celu de alu doilea si-lu introduse in comuna prin Judele districtualu, peste voi'a poporului, cu asistintia de 18 gendarmi. La atât'a se reduce tóta treb'a; se vede in sa, ca unele foi avusera interesu de a face din tintiaru armasariu.

Varietati și noutati de di.

(Banchetu romanescu in Pest'a.) Junimea romana dela universitatea din Pest'a serbá in séra de 24 Ian. unu ospetiu colegialu, care spre onórea eii, lu infrumșetia prin productiuni de musica instrumentala și vocala, de declamatiuni și de jocuri natiunale. Multiamindu fratiloru din Pest'a pentru onorific'a invitare, ce ne facura si nóue, credému ca facemu o placere cititoriloru nostri, comunicandu program'a productiuniloru braviloru juni románi din capital'a Ungariei. I. „Ouvertura din oper'a Tancred“, esecutata de Ioanne Lemény, Ioanne Siepetianu, Paulu Rotariu, Trifu Gaitia, Dionisiu Póenariu, Ioanne Iancu, Ioanne Porutiu, Samuilu Tolnay și Stefanu Perianu. „Roman'a“, dantiu romanescu, esecutatu de susnumitulu orchestru. „Vócea unui orbu“, declamatu de V. Popu. „Romantia“, de Meyerbeer, esecutatu de orchestru. „Descépta-te Romane“, poesia de A. Muresianu, esecutatu de quartetulu vocalé. „Carnevalulu de Bucuresci“ de Lorenzo, esecutatu pre violina de Ioane Siepetianu și acompianatu pre piano-forte de St. Perianu. „Cantulu pecurariului“, esecutatu de orchestru. „Stefanu si Poetulu“, poesia de Bolintianu, declamatu de Ioann Iovitia. „Acumu e mediulu noptii“, ari'a din Romani'a, de Constantinu de Saligny, esecutatu pre piano-forte de Stefanu Perianu. „Mi-ajunga dile triste“, esecutatu de quartetulu vocalé. „Romanulu mare“, poesia satirica de Iulianu Grozescu, declamatu de autoru.

II. „6-me Air varié“ de C. de Berid, esecutatu pre violina de Ioanne Lemény și acompianatu pre piano-forte de Stefanu Perianu. „Trovatorele“, esecutatu de orchestru. „Omulu frumos“, poesia de A. Muresianu, declamatu de Ioanne Lemény. „Duetu“

de flaut, executat de P. Rotariu și T. Gaitia. „Ardelene și Banatienesc“, jocuri românești, executate de orchestră. „Glasul Romanului“, poezia de A. Muresianu, declamata de Paulu Draga. „Acum e mediul nopții“, cântat de quartetul vocal. „Mersul lui Mihail Eroșul“, executat de orchestră. Intre pauza se va joacă „Calusierul“ și „Batut“, dantieri naționali.

(Daru marinosu.) Bravul cetățean din Pest și zelosul naționalist Ioann Mutovschia donat Asociației române din Arad: „Organul luminării“ nr. 1—52 din an. 1857, și nr. 53—70 an. 1848. „Organul național“ nr. 1—21 an. 1848. „Inventatorul poporului“ nr. 1—21 an. 1848. „Bucovina“ an. 1850. „Gazeta Transilvaniei“ dela an. 1845—1863. „Telegraful Romanu“ dela an. 1853—1863.— „Aur. rom.“

(D. Gojdu reeasatoritu.) In ziua Sântului Ioann s'a serbat cununia Ilustrității Sele, d. Emanuil Gozdu cu Domnișoara Melani'a Dumtscha.— „Aur. rom.“

(O legaturita de grumadi perduta.) La unu din balurile de curte din Parisu perdu principesa Metternich o legaturita de grumadi in pretiu de 40,000 franci.

Chartia din foi de cucuruзу, pân' acum o raritate, va sa devina in curendu unu articolu de negociu. S'au inventat adica unu modu de a țese pandia din foi de cucuruзу, și pandia acesta apoi devenind sdrantie, va sa dea o chartia foarte buna și foarte estina.

Principatele române unite.

„Reformă“ comunica două proiecte de lege de mare însemnătate pentru principate, care credându-le de interesu adevărat și pentru noi, le reproducem.

PROIECTU DE LEGE.

Art. I. Calugaria în cuprinsul Romaniei este pe viitoriu oprita, afara de casurile mai jos aretate.

Art. II. Calugaria este permisă numai preoților de miru ce și-au pierdut soțiile, precum și acelu, cari se pregătesc pentru posturile clericale înalte, precum Archimandriti Episcopi și Mitropoliti. Condițiunea neapărată, ce se pune acestora, este vârsta de 30 ani și terminarea învățaturilor în facultățile teologice.

Art. III. Calugaria pentru femei este permisă numai pentru acelea, care se voru devota instrucțiunii publice și căutărei bolnavilor.

IV. Comunitățile religioase actuale de calugari și calugăritie se păstrează numai pe timpul generației actuale. Pentru locuința lor, se afectează monastirea Nemiului, Seculu, Slatin'a, Cernic'a, Caldarusianii, Horezulu și Sinai'a pentru bărbați, și Varaticulu, Agapi'a, Adam, Paserea, Mamu și Ziganescii pentru femei. Stramutarea treptată a calugarilor și calugaritelor din celelalte monastiri și schituri chinoviale în cele mai susu numite, se va face gradualu în termenul de trei ani.

Statulu garantează calugarilor și calugaritelor actuali, locuința și întreținerea până la finalul vieții lor.

Art. V. Guvernulu va otări prin ordonanța domnească, care sunt din desființatele monastiri acelea, ce trebuie a se păstra ca monumente istorice; celelalte se voru preface în biserică de miru, lasate județelor și comunelor. Incaperile din giurulu desființatelor monastiri și schituri voru servi pentru subprefecturi, școli, închisori, manufacturi și alte asemenea asediamente, pe cont'a Statului. Acesta regulare se va face iarasi prin ordonanța domnească.

Art. VI. Nici unu frate și nici o sora nu se voru mai primi în comunitățile religioase provisoriu învoite prin Art. IV. alu acestei legi.

Ori cine va voi a intra în ordinea monachala, după condițiunile stipulate la Art. II și III, va trebui mai întâi să dovedească, ca este în vârsta de 25 ani, ca este liberu pe sine, și a capetat aprobarea guvernului prin Ministeriulu Cultelor.

Art. VII. Nici o comunitate străină de calugari și calugăritie, de ori ce ritu creștinu, afara de câtu acele menite pentru răspândirea instrucțiunii publice și căutarea bolnavilor, nu pôte nici a se stabili în Romani'a, nici a fi reprezentată prin ierarhi, egumeni etc.

Prin acesta restricțiune nu se împedica funcțiunea misiunilor catolice, cari deservează parohiile de acestu ritu din Romani'a; acesti'a însă se învoiesc numai până cându se va avea unu cleru pământeu catolic.

Ministeriulu Cultelor. D. Bolintineu.

PROIECTU DE LEGE

pentru bisericile orășenesci, ce nu ținu de Statu.

Art. I. Tote bisericile ortodoxe din orășiele Romaniei, afara de acele ce sunt ale Statului, rămân, în viitoriu sub îngrijirea Municipalitatilor, sub raportulu administrării ave-

rilor lor și sub a respectivului Episcopu eparchiotu, sub raportulu spiritualu.

Art. II. Se învoiesc bisericilor câte din veniturile lor s'au fost luat mai înainte în administrarea Ministeriului de culte.

Art. III. Fia-care biserică de miru va avea o anume epitropia aleasă de către popereni (enoriti). Aceste epitropii voru ocărui averile bisericesci, după regulile contabilității publice. Budgetulu de cheltuieli și de venituri, precum și socotelile anuale redigiate de epitropi, se voru cerceta și aproba de către respectivele Municipalități, conformu legii comunale. Municipalitatea, înainte de a se rosti, va fi datore a asculta observările preoților parochiote, precum și a le protoiereului, de care biserică atârna.

Art. IV. Epitropiile nu voru poté schimbă nimicu din spiritulu testamentelor fondatorilor, în ceea ce privește îndatoririle lor către școle și asediamente de bine-facere.

Art. V. Bisericile, ale căroru venituri prin testamente suntu toate lasate școlilor publice, rămân și în viitoriu sub administrarea directă a Ministeriului Instrucțiunii publice.

Ministeriulu Cultelor D. Bolintineu.—

Camera a votat în 20 Ianuarie cu 53 contra 42 voturi înființarea gardei naționale.

Prospectu politicu.

Scirile aduse de diuare despre situațiunea din Schleswig-Holstein în zilele din urma ne spunea, ca generalulu Wrangel aru fi provocat pre Dani a desiertă Schleswigulu. Diuarele de Vienn'a erau cuprinse de temero, ca Dani voru și asculta și se voru retrage, fără de a fi respinsi. Cele din urma înse suntu pline de entusiasmu, ca Dani nu au ascultat, și asiă sortile au cădiut, pentruca tunulu au resonat și trupele austro-prusiane au calcatu pe pământulu Schleswigulu. În 31 Ianuarie după telegrama din Kiel au cădiut unu antepostu prusianu ucis de glontiu daneșu. În 1 Februarie n. au avut artileria prusiană o luptă cu două vase daneșe lângă Eckernförde. Din depesie se vede, ca vasele acestea au parasit în cele din urma portulu, și Prusia au ocupat cetatea.

În Kiel au facut senzațiune mare portarea Prusianilor. Ei îndată după sosirea lor acolo au cassat tricolorulu germanu, care flutură dela ducerea Danilor din Kiel. Asemenea au delaturat Prusia posturile de onoare dela palatul ducelui de Augustenburg. În zilele din urma au parasit ducele cetatea Kiel și s'au retrasu la unu bunu alu seu. Unii voru se ascrie parasirea acest'a împregiurării, ca de presentu printiulu de corónă prusianu se afla în Kiel. Lângă aceste de mai susu mai adăugem, ca în statele mici ale confederațiunii nemțesci e o nemulțămire înabusită cu purcederea celor două poteri mari. „Botschafer“ are și sciri dela Renulu de midilocu despre asiă numite Wehrvereine. Lângă acestea ese acum și o foia agitatorie sub numirea de Wehrzeitung. Interesant e pôte a ști, ca tendințele acestea de societăți armate afla spriginire din partea ducelui de Coburg, pre carele Nemiulu numescu de mulțori și Imperatulu Germaniei.

Angli'a până acum numai atita și promite Danilor. Sa acceptăm să vedem, cum se va portă după ce e resbela odata în lucrare.

Franci'a se vede foarte liniștită față cu politica esteriă. Desbaterea asupra adresei s'au încheiat. Imperatulu sa fia necăjit pe criticele cele multe, ce au trebuit să le aude din partea opozițiunii. Cu toate acestea cându primi deputatiunea cu adresă, se exprimă, ca discușiunile nu aru fi zadarnice. Constata, ca de siese dieci de ani încoco libertatea partidelor au fostu numai spre a resturna regimulu. „Asiă sa nu mai fia. Progressulu celu adevăratu roditoriu este numai fructulu esperienței; Progressulu înse nu se ajunge prin atacuri sistematice și nedrepte, ci prin intima cointelegere între regim și majoritate. Sa acceptăm dar bun'aintelegere și tempulu, carele ne va înlesni îmbunătățirile, pentruca numai asiă nu se va poté compromite binele de acum pentru o speranță chimerică de mai bine.“

Din Poloni'a, cetim, ca regimulu aru fi datu de urm'a arhivei regimului polon secretu,— ceea ce însă nu e antăta data.

Mai nou din câmpulu resboiului. În 22 Ian. se lovira Austriicii și Prusii cu Danesii. Generalulu austr. Gondrecourt și brigada lui se luptara eroicesc, asemenea și Danesii. Batalionulu 18 de venatori luă unu tunu și strabăt până sub Danewirk. Danesii se prinsera preste 80, morții nu se știu; Austriicii perdura vr'o 500 feciori; Colonelulu Benedek e ranit. —